

Seletuskiri peaministri 24. märtsi 2020. a korralduse nr 46 „Eriolukorra juhi korraldus kaubandusettevõtetes liikumisvabaduse piirangu kehtestamise kohta“ muutmist käsitleva korralduse juurde

Sissejuhatus

Vabariigi Valitsus kehtestas 12. märtsi 2020. a korraldusega nr 76 Eestis eriolukorra.

Eriolukorra väljakuulutamine on tõsisemate tagajärgedega ning ulatuslikumate hädaolukordade korral lisameede, millega saab tõhustada hädaolukorra lahendamist, koondades kogu sündmuse või sündmuste ahela juhtimise ühtse juhtimise alla (määrates eriolukorra juhi ja vajaduse korral eriolukorra tööde juhid) ning rakendades eriseadustega võrreldes lisameetmeid olukorra lahendamiseks. Hädaolukorra seaduse (edaspidi *HOS*) § 19 lõike 1 kohaselt võib eriolukorra välja kuulutada loodusõnnetusest, katastroofist või nakkushaiguse levikust põhjustatud hädaolukorra lahendamiseks, kui hädaolukorda ei ole võimalik lahendada ilma hädaolukorra ajaks ette nähtud juhtimiskorraldust või meetmeid rakendamata.

Selgitused eelnõu kohta

Peaminister eriolukorra juhina kehtestas 24. märtsi 2020. a korraldusega kaubandusettevõtetes liikumisvabaduse piirangud, mis kohaldasid ennekõike kaubanduskeskustes. Avatuks jäid vaid teatud kaup või teenuseid pakkuvad ettevõtted (apteegid, toidukauplused, osa postkontoreid).

Korraldust muudeti 3. aprillil 2020. a, mil kehtestati üldised viibimiskeelud ja liikumispiirangud kõikides kaubanduseks ja teeninduseks kasutatavates müügi- või teenindussaalides juhul, kui seal ei ole korraldatud desinfitseerimisvahendi kasutamise võimalus.

Käesoleva korraldusega leevendatakse kaubanduskeskustes kehtivaid liikumisvabaduse piiranguid. Korralduse jõustumise järel on lubatud viibida kaubanduskeskuste kõikides müügisaalides ja teenindussaalides (sh postkontorid) ning toitlustusasutustes (sh toidu kohapeal tarbimiseks), v.a sellistes ettevõtetes, kus on kehtestatud liikumispiirangud teiste eriolukorra juhi korraldustega.

Seetõttu ei puuduta leevendus neid kaubanduskeskuste osasid, kus kehtivad näiteks 14. märtsi 2020. a [korraldusega](#) nr 29 kehtestatud üldised liikumisvabaduse piirangud. Nii jäävad endiselt klientidele suletuks kaubanduskeskustes asuvad kasiinod ning mänguautomaatide saalid, meelelahutus- ja lõbustusasutused, sh nt keegel, *bowling*, piljard, täiskasvanute klubid ja laste mängutoad. Samuti ei muutu käesoleva korralduse tõttu Vabariigi Valitsuse 13. märtsi 2020 [korraldusega](#) nr 77 kehtestatud eriolukorra meetmed kinoseansside, etenduste jms kohta.

Endiselt tuleb järgida nn 2+2 reeglit ja samuti jääb kehtima liikumispiirang müügi- või teenindussaalides, kus ei ole tagatud desinfitseerimisvahendite olemasolu. Korralduse punkti 1 alapunktidega 2 ja 3 täpsustatakse müügisaalide (sh teenindussaalid, toitlustusasutuste teenindussaalid) valdajate ja kaubanduskeskuse üldkasutatavates ruumides nn 2+2 reegli järgimise kontrolli korraldamist. Reegli sisu kehtivaga võrreldes ei muutu, ent rakendamise ühetaolisuse eesmärgil kehtib see kõikide müügi- ja teenindussaalide (sh toitlustusasutustes) kohta. Seega kui toitlustusettevõtetes ei ole laud paigutatud nii, et võõraste laudkondadega kokkupuudete vältimiseks on tagatud laudade vahemaa 2 meetrit ning lauas saab istuda

maksimaalselt 2 inimest (v.a pered), ei ole lubatud sellises restoranis viibida. Soovitatav on, et toitlustusasutustes oleks korraldatud teenindamine vaid lauas, et vähendada klientide kokkupuuteid erinevate teenindajate ja küllastajatega. Kaubandustegevuse seaduse kohaselt on toitlustamine toidu valmistamine ja serveerimine kohapeal tarbimiseks. Näiteks kütusetankla kauplust, kus muu hulgas pakutakse sooje võileibu ja kuumi jooke, ei loeta toitlustusasutuseks.

Ka kaubanduskeskuste üldkasutatavates ruumides (nt aatriumid) peab nende valdaja korraldama 2+2 reegli järgimise, kuna edaspidi hakkavad inimesed enam kaubanduskeskustes viibima. Valdaja peab tagama müügi- või teenindussaali sissepääsul, selle sees ning selle eri osades piisava järelevalve ning meetmed (näiteks teenindusega lettide juures distantsinõude täitmist lihtsustavad märgid), et 2+2 reegli täitmine tagada, ning arvestama reegli täitmisel kaubanduspinna muid võimalikke eripärasid (näiteks inventari paigutus). Lisaks täpsustatakse 2+2 reegli järgimist käsitlevat sätet. Kaubandustegevuse seaduse alusel teeb järelevalvet kaupleja tegevuskohale sätestatud nõuete üle valla- või linnavalitsus, inimeste tervise kaitseks kehtestatud isikute liikumispiirangute järelevalvel võib olla vajalik rakendada korrakaitse erimeetmeid, mis on Politsei- ja Piirivalveameti pädevuses. Seetõttu on vajalik kehtestada, et järelevalvet korralduses sätestatud meetmete üle teevad kohalik omavalitsus ja Politsei- ja Piirivalveamet koostöös.

Samuti säilib toitlustusasutustes eriolukorra juhi 14. märtsi 2020. a [korraldusega](#) nr 29 kehtestatud piirang, mille järgi võivad kliendid alates kella 22.00-st toitlustusasutustes viibida üksnes toidu kaasaostmiseks või kohaleviimiseks, ent mitte kohapeal tarbimiseks. Piirangu säilitamine on põhjendatud, kuna võib eeldada, et inimesed hakkavad õhtuti kogunema toitlustusasutustes, sest muud asutused on kinni. Toitlustusasutustes veedavad inimesed aega kinnises ruumis ja lähikontaktis ehk lähemal kui 2 meetrit, mis soodustab viiruse levikut.

Kaubanduskeskuste avamine puudutab nii otseselt kui ka kaudselt suurt osa eri vanuses elanikke. Nakkuse seisukohast võib ohtu hinnata mõõdukaks, kui kaubanduskeskused avada piiratud tingimustel ning küllastajad sooritavad oste läbimõeldult, sh lahkuvad ostude järel kohe kaubanduskeskusest.

Kaubanduskeskuste sulgemine on põhjendanud teenuste kättesaadavuse halvenemise, näiteks suletud on ka keskustes asuvad lemmikloomapood, jalatsi- ja kellaparandused, juuksuri- ja ilusalongid jne.

Korraldus mõjutab tööhõivet ja sellega kaasnevat koormust riigieelarvele järgmiselt:

- Käesoleva aasta veebruariga võrreldes vähenes jaekaubanduses töökohtade arv 2020. aasta märtsis 97 töökoha võrra, kuid peamine koondamiste laine on tõenäoliselt toimunud või toimub aprillis (andmed 21. aprilli seisuga puuduvad).
- 19. aprilli 2020. a seisuga on töötukassa jaekaubanduse sektori ettevõtetele määratud töötasu hüvitiste kogukulu (hüvitise brutosumma + maksud) 2,8 miljonit eurot. Kõik määratud hüvitised ei pruugi olla 19. aprilli 2020. a seisuga veel välja makstud. Jaekaubanduses on hüvitist määratud 638 ettevõtte 3735 töötajale. Jaekaubandus moodustab kõikidest tegevusaladest hüvitise kogukuluks 11,4%.

Leevendus puudutab kaubanduskeskusi (hoonet, kus asub kolm ja rohkem kauplust või teenindusettevõtet, mille küllastamiseks tuleb kasutada ühist sissepääsu ja üldkasutatavat ruumi). Piirangutest mõjutatud kaubanduskeskusi on kokku 336.

Korraldusega nähakse ette, et massiteabevahendite valdajad peavad avaldama korralduse viivitamata, muutmata kujul ja tasuta, kuna see puudutab üldiselt kehtivate piirangute leevendusi.

Korraldus jõustub 11. mail 2020. a.